

Становище

за присъждане

на образователна и научна степен “доктор”,
професионално направление 3.2. „Психология“,
докторска програма „Педагогическа и възрастова
психология“

на дисертационен труд с тема:

**„ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ
КОНФЛИКТИ ВЪРХУ ФИЗИЧЕСКОТО И
ПСИХИЧЕСКОТО ЗДРАВЕ НА ПАЛЕСТИНСКИТЕ
УЧЕНИЦИ“**

Докторорант: НАБИЛ ШИБЛИ

Научни ръководители:

проф. д.н. Валери Стоянов

доц. д-р Петър Нешев

Предложената за становище дисертационна разработка е с повече от актуално звучене, тъй като описвания проблем не само не затихва, а придобива размери трудни за приемане и разбиране от хуманна гледна точка. Авторът си поставя нелеката задача да представи ефекта от излагането на въоръжен конфликт върху физическото и психическото здраве на палестинските ученици.

Чрез щателна оценка на разпространението и въздействието на въоръжения конфликт върху посттравматичното стресово разстройство (ПТСР) и депресията сред тези уязвими млади хора, това изследване се стреми да предостави ценна информация за трайните последици от живота в засегнатата от конфликт среда.

Структурно дисертационната разработка отговаря на необходимите академични изисквания:

Дисертационният труд е в обем от 174 страници и се състои от увод, изложение в три глави, заключение и списък с използваната литература. Най-важните резултати са представени в 14 таблици в основния текст. Списъкът с литература се състои от 272 източника на английски език.

В теоретичната част са представени ясно ефектите на активният въоръжен конфликт върху отделните области на персонално и социално функциониране през пораженията върху младите хора.важно място е отделено на въздействието върху общественото здраве и психичното благополучие.

Постоянното излагане на насилие и несигурност води до високи нива на стрес, тревожност и посттравматично стресово разстройство (ПТСР) сред населението, особено сред децата и младежите. Проучванията показват, че палестинските деца са силно уязвими към последиците от въоръжения конфликт, като голям брой от тях съобщават за симптоми на ПТСР и

депресия (Hammad, et al., 2017). Освен това липсата на достъп до подходящи здравни грижи и услуги за психично здраве изостря тези проблеми, като допълнително влошава цялостното качество на живот.засегнат е проблема в образованието и социално икономическите отношения,като основната тежест пада върху качеството на живот.

В проведеното изследване са представени пораженията върху психичното здраве и ефектите на ПТСР. Основните цели на самото изследване са:

Да се проучи разпространението на посттравматично стресово разстройство (ПТСР) и депресия сред учениците на Западния бряг, които са били изложени на въоръжен конфликт.

Да се проучи психологическото въздействие на въоръжените конфликти върху поведенческите модели на учениците

Да се идентифицират специфичните рискови и защитни фактори, които влияят върху психичното здраве на децата в засегнати от конфликти райони.

Да се оцени ролята на социалните и семейните структури за подкрепа за смекчаване на неблагоприятните последици от въоръжените конфликти върху психичното здраве на децата.

Да се предоставят препоръки, основани на доказателства, за политиците, хуманитарните агенции и образователните институции за по-добра подкрепа на психичното благополучие на децата в конфликтни зони.

Да се повиши осведомеността и да се приоритизира психичното здраве на децата в засегнатите от конфликти региони.

Да се насърчи интердисциплинарното сътрудничество между специалисти по психично здраве.

Основните хипотези са подкрепени със съвременни теоретични концепции основи на съвременната психологическа практика включващи интегративния и индивидуализиран подход към психичното здраве.

Проведено е цялостно проучване за изследване на психосоциалното благополучие на палестински арабски ученици от 5-ти до 9-ти клас на възраст 10-15 години от 93 еднополови и 7 смесени училища на Западния бряг и в Източен Йерусалим. Изследователският проект е съвместно усилие между Палестинската администрация и Агенцията на ООН за подпомагане и строителство на палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA). За да се осигури представителна извадка, на случаен принцип бяха избрани 100 училища, стратифицирани по училищно ръководство (60 правителствени и 40 на UNRWA) и по регион (пропорционално на размера на населението).

Спазени са всички процедури за провеждане на изследване и анализ на данни. Резултатите са представени съобразно изискванията и са подкрепени от доказателствен материал. Публикациите са в тематиката на дисертационното изследване и отговарят на наукометричните показатели. Нямам критични бележки към докторанта.

В заключение предлагам на Уважаемото научно жури да даде на Набил Шибли образователната и научна степен „ДОКТОР“ в професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ за дисертационен труд с тема: **ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ КОНФЛИКТИ ВЪРХУ ФИЗИЧЕСКОТО И ПСИХИЧЕСКОТО ЗДРАВЕ НА ПАЛЕСТИНСКИТЕ УЧЕНИЦИ**.

гр. Варна

12.08.2025г.

доц.д-р Красимир Иванов